

Vergaderjaar 2017–2018

32 293

Aardbeving in Haïti

Nr. 21

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 13 april 2018

De vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Algemene Rekenkamer van over de brief van 5 maart 2018 inzake informatie over de gang van zaken rond het destijds uitgevoerde onderzoek naar de verantwoording van de hulp gelden voor Haïti in 2012 (Kamerstuk 32 293, nr. 20).

De Algemene Rekenkamer heeft deze vragen beantwoord bij brief van 12 april 2018. Vragen en antwoorden, voorzien van een inleiding, zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
De Roon

De adjunct-griffier van de commissie,
Meijers

I. Vragen vanuit de commissie

- 1 Wat is het beleid van de Algemene Rekenkamer ten aanzien van het aantreffen van morele (niet financiële) misdragingen?
- 2 Is de Algemene Rekenkamer voornemens dit beleid naar aanleiding van deze gebeurtenissen te wijzigen? Zo ja, hoe?
- 3 Zou de Algemene Rekenkamer in 2012 anders hebben gehandeld indien zij wel volledig geïnformeerd was? Zo ja, hoe?
- 4 Is de Algemene Rekenkamer voornemens om voortaan geconstateerde misdragingen, ook als deze niet financieel zijn, wel te publiceren?
- 5 Was in 2012 al duidelijk dat de Algemene Rekenkamer een geanonimiseerde samenvatting van het onderzoeksrapport had ontvangen?
- 6 Heeft de Algemene Rekenkamer in 2012 Oxfam Novib gevraagd om het volledige onderzoeksrapport? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- 7 Heeft de Algemene Rekenkamer in 2012 Oxfam Groot Brittannië gevraagd om het volledige onderzoeksrapport? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- 8 Wat zijn de bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer ten aanzien van met Nederlands belastinggeld gefinancierde hulpprojecten?
- 9 Is op het project van Oxfam op Haïti vanaf 2010 sprake geweest van bonussen en/of vertrekpremies voor hulpverleners?
- 10 Onderschrijft de Algemene Rekenkamer het feitenrelaas uit de brief van Minister Kaag dat de Rekenkamer bij Oxfam Novib heeft aangedrongen op openbaarmaking van de misstanden, tenminste in een jaarverslag? Is dat volgens de Algemene Rekenkamer op de juiste en volledige wijze gebeurd?
- 11 Hoe is de relatie van de Algemene Rekenkamer met Oxfam Novib momenteel? Onderzoekt de Algemene Rekenkamer nog andere projecten en hoe is daar de medewerking?
- 12 Op welke punten wijkt de informatie in het rapport dat de Algemene Rekenkamer van Oxfam Novib heeft ontvangen af van de volledige informatie die later bekend is geworden?
- 13 Welke rapporten heeft de Algemene Rekenkamer exact van Oxfam Novib ontvangen? Alleen de managementsamenvatting of ook andere documenten en zo ja, welke?
- 14 De Algemene Rekenkamer heeft zich actief ingezet om meer inzicht te krijgen. Welke activiteiten betreft dat?
- 15 In april en mei 2012 is door de Algemene Rekenkamer aanvullende informatie ontvangen via Oxfam Novib inzake misdragingen van personeel. Met wie is deze informatie, zowel intern als extern, gedeeld?
- 16 De Algemene Rekenkamer concludeert niet volledig te zijn geïnformeerd. Hoe kan dat? Welke gevolgen heeft dat gehad voor het uitvoeren van het onderzoek? Is dat de reden dat er niet verder onderzoek naar misstanden is gedaan?
- 17 De Algemene Rekenkamer heeft inzicht in de exacte bestedingen binnen het Oxfamproject op Haïti. Kan de Rekenkamer aangeven hoeveel procent van de middelen aan personele kosten is besteed en of dat gebruikelijk is voor een dergelijk hulpproject?
- 18 Waarom is deze zaak vier jaar onderzocht? Is dit een gebruikelijke termijn? Wat waren de criteria en specifieke onderwerpen van dit onderzoek?
- 19 In Haïti vernam de Algemene Rekenkamer dat er Oxfam-medewerkers waren ontslagen. Was dit geen reden om hier verder over door te vragen of verder onderzoek op uit te voeren?
- 20 Was het de Algemene Rekenkamer duidelijk wat de reden was voor het ontslag van deze medewerkers?

- 21 Was er een liaison of projectleider betrokken bij de gelden die door Oxfam Novib aan Oxfam Groot-Brittannië ter beschikking waren gesteld? Of heeft Oxfam Novib het geld slechts overgemaakt?
- 22 Nadat de Algemene Rekenkamer vernomen had van de misstanden is Oxfam Novib om extra informatie gevraagd. Was het de Algemene Rekenkamer toen al duidelijk om welke misstanden het ging?
- 23 Op 3 april 2012 is het Ministerie van Buitenlandse Zaken geïnformeerd door de Algemene Rekenkamer. Heeft het ministerie verder gehandeld op de door de Algemene Rekenkamer geleverde informatie? Heeft het ministerie eveneens informatie verstrekt aan de Algemene Rekenkamer op dat moment?
- 24 Wat zouden de acties van de Algemene Rekenkamer destijds zijn geweest als zij wel had beschikt over het volledige rapport?
- 25 Op 19 februari jl. is het onderzoeksrapport van Oxfam Groot-Brittannië uit 2011 openbaar gemaakt. Nu blijkt dat in het rapport dat in 2012 naar de Algemene Rekenkamer is gestuurd meer is weggelaten dan alleen referenties naar individuele personen. Kan de Algemene Rekenkamer citeren welke verschillen er zijn tussen het rapport uit 2011 dat nu openbaar is en het rapport dat de haar in 2012 is toegestuurd?
- 26 De Algemene Rekenkamer was niet in staat om de werkelijke situatie te beoordelen aangezien niet over de volledige informatie werd beschikt. Wel waren de misstanden bekend en dit heeft geen invloed gehad op de constatering dat gelden rechtmatig zijn besteed. In hoeverre had deze ontbrekende informatie dan kunnen leiden tot een ander eindoordeel?
- 27 Welke informatie uit het recent openbaar gemaakte oorspronkelijke interne rapport door Oxfam Groot-Brittannië had de Algemene Rekenkamer in de gelegenheid gesteld om de werkelijke situatie te beoordelen voor wat betreft de misstanden op Haïti in 2011?

II. Antwoord van de Algemene Rekenkamer

Inleiding

Op 30 maart 2018 ontvingen wij vragen van de Commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over de gang van zaken in 2012 rond het onderzoek dat wij in de periode van 2010 – 2015 uitvoerden naar de verantwoording van de hulp gelden voor Haïti (Kamerstuk 32 293, nr. 19).

Alvorens deze vragen te beantwoorden, schetsen wij graag onze overwegingen om controle uit te voeren op de besteding en de verantwoording van hulp geld voor Haïti, dat op 12 januari 2010 getroffen werd door een zware aardbeving.

De Algemene Rekenkamer deed een aantal jaren daarvoor onderzoek naar de verantwoording over de besteding van de hulp gelden ter bestrijding van de gevolgen van de tsunami van 2004 in de Indische Oceaan. In ons rapport hierover, «Lessen van de tsunami» (Kamerstuk 29 956, nr. 15), stelden wij vast dat het ontbrak aan een overzicht van de beschikbaar gestelde hulp, volledige en betrouwbare informatie en een eenduidige informatiestructuur, die vergelijking van gegevens mogelijk maakte. Daardoor waren wij niet in staat om hulpstromen van oorsprong tot bestemming te volgen. Dit belemmerde de planning, coördinatie, monitoring en controle van hulpstromen. Ook bemoeilijkte dit het lessen trekken voor de toekomst.

Toen zich begin 2010 een natuurramp voordeed op Haïti, besloot de Algemene Rekenkamer in overleg met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) bij te dragen aan het transparant maken van de besteding van het ingezamelde geld. Wij zagen dit als een «logisch vervolg» op onze activiteiten na de tsunami-ramp (Kamerstuk 32 293, nr. 11).

Wij beoogden bij te dragen aan meer inzicht in en betere verantwoording over de resultaten van de inzet van hulp gelden. Daarom hebben wij na de ramp in Haïti in samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie over de inzet van de hulp gelden. Met deze partners zijn wij overeengekomen dat wij gedurende de vijf jaar die de hulpoperatie zou beslaan, van 2010 tot en met 2014, onze kennis en internationale contacten met andere rekenkamers zouden aanwenden om dit doel te bereiken (zie ons rapport Verantwoording van de hulp gelden 2010 voor Haïti, Kamerstuk 32 293, nr. 11).

In totaal brachten wij vijf rapporten uit over de besteding van de hulp gelden voor Haïti. In de «Eindverantwoording van de hulp gelden 2010 – 2014 voor Haïti», die uw Kamer werd aangeboden op 31 maart 2016 (Kamerstuk 32 293, nr. 19), concludeerden wij dat de SHO in Haïti belangrijke, tastbare resultaten bereikte en in de verantwoording daarover ook grote stappen vooruit zette. Daarnaast stelden we vast dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken zijn rol als toezichthouder adequaat had vervuld.

In het kader van ons onderzoek gingen wij in maart 2012 op werkbezoek naar Haïti. Op dit punt in de tijd pakken wij uw vragen op. Met het oog op een goed begrip van de gang van zaken hebben wij de vragen geclusterd en in chronologische volgorde beantwoord. Voor de inzichtelijkheid is er in de antwoorden aangegeven welke vragen hierover gingen. De aanduidingen (vraag 1), (vraag 2) verwijzen daar naar. De geclusterde vragen vindt u in de bijlage.

I Antwoord vragen 5, 6, 7, 10, 13, 14, 15, 19, 20, 22, 23.

Incidenten Oxfam GB, onderzoek en rapportage daarover in 2011 en 2012

Missie Algemene Rekenkamer

In het kader van het onderzoek naar de besteding van Nederlandse hulp gelden in Haïti is de Algemene Rekenkamer van 9 tot 25 maart 2012 in Haïti op werkbezoek geweest. Het betrof een zelfstandige missie van de Algemene Rekenkamer. Met elk van de drie grote ngo's die ter plekke hulp verleenden, voerden wij gesprekken (Oxfam Great Britain, Save the Children US, Cordaid). Daarnaast spraken wij met medewerkers van andere organisaties (VN, Wereldbank, EU, USAID, Cour des Comptes de Haïti).

De delegatie van de Algemene Rekenkamer bestond uit de projectleider en een onderzoeker. Onze delegatie werd begeleid door twee medewerkers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, te weten een liaison van de Nederlandse ambassade in Santo Domingo en een senior beleidsmedewerker Centraal Amerika, die belast was met de coördinatie van de Nederlandse hulpactie vanuit het ministerie en in het veld. Deze medewerkers waren niet aanwezig bij onze gesprekken met de ngo's. Tegelijk met ons was ook een medewerkster van Oxfam Novib aanwezig in Haïti. Zij maakte echter geen deel uit van onze missie.

Gesprek met Oxfam Great Britain (Oxfam GB) in Haïti

Tijdens onze gesprekken met de country director Oxfam GB in Haïti kwam aan de orde dat die organisatie in 2011 na een intern onderzoek 6 medewerkers had ontslagen wegens wangedrag en dat de toenmalige country director om die reden ontslag genomen had. Er zou geen geld zijn verduisterd, aldus de organisatie zelf.

In aanvulling op deze informatie, die Oxfam GB op 5 september 2011 in een persbericht naar buiten had gebracht, zei de country director in het gesprek met de Algemene Rekenkamer-delegatie dat het ging om inhuren van Dominicaanse prostituées, die in het guest house van Oxfam verbleven en vervoerd werden in auto's van Oxfam. De lokale staf werd daarbij onder druk gezet om mee te werken.

(Vraag 20, vraag 22).

De projectleider heeft tijdens het gesprek gezegd dat wij om inzage in het interne onderzoek van Oxfam GB zouden gaan verzoeken, teneinde antwoord te krijgen op een aantal vragen.

Ten behoeve van ons verdere handelen werden de volgende vragen intern vastgesteld:

- *Wat waren de functies en verantwoordelijkheden van de ontslagen personen?*
- *Waren de ontslagen personen betrokken bij de financiële administratie of activiteiten die (deels) gefinancierd werden met Nederlands geld?*
- *Zijn de beslissingen en rapportages (financieel en narratief) gemaakt door deze 6 personen tijdens hun werkzaamheden in Haïti opnieuw gecheckt op hun betrouwbaarheid, integriteit na het bekend worden van de feiten? Zo ja, wat was de uitkomst en hoe zijn die controles en/of onderzoeken uitgevoerd?*
- *Heeft Oxfam GB maatregelen genomen om herhaling te vermijden? Zo ja, welke?*

(Vraag 14, vraag 19).

Terugkoppeling Algemene Rekenkamer intern

Bij terugkomst in Nederland, op 26 maart, maakt de projectleider van de Algemene Rekenkamer een verslag waarin de zaak en bovenstaande vragen ruim aandacht krijgen. In het interne verslag staat: «Het is niet ondenkbaar dat Oxfam GB deze vervelende zaak zo snel mogelijk heeft afgehandeld door ontslag, zonder dieper te graven in het professionele functioneren van deze zes medewerkers.»

Het persbericht dat Oxfam GB op 5 september 2011 uitbracht zit bij het interne verslag.

Besloten wordt om het gehele rapport op te vragen. Dit gebeurt in het bestuurlijk overleg met de SHO.

(Vraag 6, vraag 7).

Bestuurlijk overleg Algemene Rekenkamer – SHO

Op 28 maart 2012 is er bestuurlijk overleg tussen een collegelid van de Algemene Rekenkamer en de actievoordinator van de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO), in casu de directeur van Oxfam Novib. In dit overleg worden de bevindingen van de Algemene Rekenkamer tijdens het werkbezoek aan Haïti besproken.

Teneinde antwoord te krijgen op zowel de vragen naar de opzet en uitkomst van het onderzoek van Oxfam GB naar het wangedrag van medewerkers in Haïti als naar de onderbouwing van de conclusie dat er geen fraude is gepleegd, vraagt de Algemene Rekenkamer bij deze gelegenheid het interne onderzoeksrapport van Oxfam GB op. In het

overleg geeft het collegelid van Algemene Rekenkamer ook duidelijk aan dat Oxfam met de kwestie «voor de draad moet komen, omdat anders de Algemene Rekenkamer dat zal doen».

De directeur van Oxfam Novib brengt het verzoek van de Algemene Rekenkamer over aan Oxfam GB. In een brief aan de Algemene Rekenkamer schrijft zij op 2 april: «De Algemene Rekenkamer heeft de wens uitgesproken om inzicht te verkrijgen in het interne rapport van Oxfam GB over dit incident. We zijn in contact met Oxfam GB over het verkrijgen en het delen van een kopie van het onderzoeksrapport.» (Vraag 14).

Terugkoppeling aan Ministerie van Buitenlandse Zaken

De projectleider deelt de informatie met medewerkers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, op 30 maart 2012 mondeling op directieniveau en op 3 april 2012 per e-mail aan de contactpersonen bij de Directie Stabiliteit en Humanitaire Hulp. In de mail staat onder meer: «Het is ons niet bekend of jullie op de hoogte zijn van deze zaak en voordat deze zaak zou kunnen escaleren is het belangrijk dat BZ als subsidieverstrekker een belangrijke rol speelt bij de transparantie die we aan Oxfam Novib gevraagd hebben.» In antwoord mailt de contactpersoon van DSH ons dat de zaak daar al «bekend» was, «zij het op hoofdlijnen». Bij de mail is een nieuwsbericht van de BBC van 13 augustus 2011 gevoegd. Tot 3 april 2012 is de kwestie, die op het ministerie bekend is sinds Oxfam GB er op 5 augustus 2011 een persbericht over uitbracht, «voor zover traceerbaar voor kennisgeving aangenomen». (Bron: gedetailleerde tijdschrift van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, onderdeel van intern onderzoek naar aanleiding van misstanden Oxfam GB, 23 maart 2018, Kamerstuk 34 775, nr. 57).

Op 4 april 2012 mailt de directeur Oxfam Novib met het collegelid van de Algemene Rekenkamer dat Buitenlandse Zaken haar die ochtend heeft gebeld om tekst en uitleg over de kwestie. (Vraag 23).

Toezending interne rapport Oxfam GB

Op 18 april 2012 stuurt Oxfam Novib de Algemene Rekenkamer en het Ministerie van Buitenlandse Zaken strikt vertrouwelijk een samenvatting van het geanonimiseerde interne onderzoeksrapport van Oxfam GB met twee bijlagen. Bijlage 1 is een overzicht van bevindingen en sancties tegen tien medewerkers, zonder namen en posities, beschuldigd van onder meer gebruik van prostituties en intimidatie. Bijlage 2 is een notitie, in het Nederlands, over onderzoek naar mogelijk frauduleus gedrag van drie medewerkers. Dit onderzoek heeft geen fraude vastgesteld. In de begeleidende brief staat ook dat Oxfam Novib de externe accountant heeft verzocht om tijdens de controle naar de bestedingen van Oxfam GB in 2011 extra aandacht te besteden aan «specifieke risico gebieden», die uit de zaak voortvloeien. De externe accountantscontrole vindt op dat moment plaats op Haïti. Oxfam Novib zegt toe het rapport toe te sturen zodra het er is.

In de «vierde gezamenlijke SHO-rapportage Haïti» (gepubliceerd in april 2012) vermeldt de SHO het ontslag van medewerkers van Oxfam GB wegens overtreding van de gedragscode. (Vraag 5, vraag 10, vraag 13)

Oordeel Algemene Rekenkamer over informatie

De Algemene Rekenkamer trekt eind april 2012 de volgende conclusies:

- de aanpak van het interne onderzoek naar seksuele misdragingen en intimidatie (door interviews met veertig getuigen) is voldoende. Bijgevolg is er geen aanleiding om de conclusies van het auditteam en de sancties van ontslag in twijfel te trekken.
- de Nederlandstalige bijlage 2 maakt de aanpak van het fraudeonderzoek niet duidelijk: is er een risicoanalyse gemaakt, een steekproef gedaan, zijn er getuigen gehoord? Wij kunnen daardoor niet vaststellen of de auditors voldoende hebben gedaan om andere frauderisico's vast te stellen. Ook vinden wij het opvallend dat de bijlage geen uittreksel is uit het Engelstalige rapport, maar een Nederlandse samenvatting, vermoedelijk geschreven door een medewerker van Oxfam Novib.

De eindconclusie is dat «onze vragen nog niet allemaal zijn beantwoord». Wij weten niet welke functies betrokkenen in het onderzoek bekleedden, hoe groot het financieel belang was en of er zorgvuldig is gezocht naar andere fraudegevallen. Daarom wachten wij met ons eindoordeel tot we ook het rapport hebben van de externe accountant. (Vraag 15, vraag 14).

Rapport externe accountant Oxfam GB

In vervolg op het bestuurlijk overleg tussen de SHO en de Algemene Rekenkamer van 28 maart 2012 schrijft Oxfam Novib op 18 april 2012 aan de Algemene Rekenkamer dat de controle van de externe accountant op dat moment plaatsvindt in Haïti en dat Oxfam GB is gevraagd om de werkzaamheden van de externe accountant uit te breiden tot de uitgaven van personeel, beschuldigd van schending van de Code of Conduct. Oxfam Novib zegt het rapport aan de Algemene Rekenkamer te zullen toesturen, zodra het binnen is. (Vraag 14).

Dat gebeurt op 8 mei 2012. Na lezing van dit rapport is onze eindconclusie dat het de eerdere conclusies bevestigt dat er geen sprake is van fraude met het geld van Oxfam Novib. Op 21 mei 2012 schrijft de Algemene Rekenkamer aan Oxfam Novib dat zowel het interne onderzoek van Oxfam GB als de externe accountant «geen aanwijzingen van fraude heeft vastgesteld. Daarmee beschouwen we deze zaak als afgehandeld en kunnen wij ons volledig richten op de verdere verbetering van de verantwoording van hulpgelden.»

Rapport «Verantwoording van de hulpgelden 2011 voor Haïti»

Op 1 november 2012 publiceert de Algemene Rekenkamer haar rapport over de besteding van de hulpgelden voor Haïti in 2011. In de ambtelijke nota van bevindingen, die wij zoals te doen gebruikelijk voor wederhoor delen met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Samenwerkende Hulporganisaties, is de kwestie samengevat.

Het uiteindelijke verantwoordingsrapport over 2011 maakt geen melding van de misdragingen. Zoals wij uw Kamer op 5 maart 2018 schreven was dit «omdat Oxfam GB zelf disciplinaire maatregelen had genomen, dit indertijd publiek had gemaakt en er geen fraude was geconstateerd» (Kamerstuk 32 293, nr. 20). Ook SHO had in april 2012 gepubliceerd over de personele problematiek. In lijn met onze inzet tijdens het overleg met de SHO van 28 maart 2012 vinden wij dat de verantwoordelijke partijen zelf de plicht hebben om het publiek te informeren en maatregelen te nemen.

Incidenten Oxfam GB, onderzoek en rapportage daarover in 2018

Op 9 februari 2018 publiceert The Times een nieuwsstuk, reconstruerend achtergrondverhaal en hoofdredactioneel commentaar over de misdadingen en seksuele uitpattingen op Haïti in 2010 en 2011. In de commotie die hierop volgt, publiceert Oxfam GB op 19 februari het tot dan toe vertrouwelijk gebleven interne onderzoeksrapport uit 2011.

Pas dan blijkt dat het persbericht uit 2011 niet het complete beeld gaf. De Algemene Rekenkamer heeft eind februari 2018 dit rapport naast de samenvatting gelegd die ons op 18 april 2012 werd gestuurd. Het rapport dat in 2018 wordt gepubliceerd is niet alleen uitgebreider, maar leert ons ook dat de samenvatting niet volledig recht deed aan de werkelijkheid. Een cruciaal verschil is dat de toenmalige country director destijds niet, vanuit zijn verantwoordelijkheid als manager, ontslag nam vanwege het wangedrag van zes medewerkers. Uit het complete rapport blijkt dat hij zich ook zelf schuldig heeft gemaakt aan gebruik van prostituées in zijn door Oxfam betaalde huis.

Dit blijkt onder meer uit vergelijking van een alinea uit de samenvatting van het rapport die wij in 2012 ontvingen en die uit het volledige rapport dat op 19 februari 2018 openbaar werd gemaakt. Zoals hieronder is weergegeven, is er in de samenvatting een hele passage weggelaten, zodat wij op basis daarvan indertijd ook niet konden vermoeden dat ons cruciale informatie werd onthouden.

Uit samenvatting onderzoek Oxfam GB, ontvangen in april 2012:

The Loss Prevention team was deployed to Haiti to investigate these allegations. The investigation team comprised 3 members of the Loss Prevention team, supported by the [REDACTED]

Uit volledige rapport Oxfam GB, gepubliceerd in februari 2018:

The Loss Prevention team was deployed to Haiti to investigate these allegations. Prior to their departure to Haiti, allegations were received [REDACTED] that the Country Director had also breached the Code of Conduct through the alleged use of prostitutes at his OGB funded residence. It was decided by senior management in Oxford that the allegations against the CD needed to be investigated prior to the other allegations. There were a number of risks associated with any potential action required against the CD and there was a need to establish the veracity of the allegations against him before commencing the investigation of the other staff members. The investigation team comprised 3 members of the Loss Prevention team, supported by [REDACTED].

(Vraag 12, vraag 25).

Zoals wij met u hebben gedeeld in onze brief van 5 maart 2018, heeft vergelijking van de twee stukken ons tot de conclusie doen komen dat wij destijds niet volledig zijn geïnformeerd. Met name niet waar het ging om de rol en betrokkenheid van de landendirecteur. Hierdoor zijn wij, ondanks al onze inspanningen, destijds niet in de gelegenheid gesteld om de werkelijke situatie te beoordelen.

(Vraag 27).

Wij waren voor exacte informatie immers afhankelijk van onze samenwerking van Oxfam Novib als één van de organisaties van de SHO, omdat wij bij Oxfam GB geen onderzoeksbevoegdheid hebben. Daarom stellen wij Oxfam Novib op 27 februari 2018 vragen over de verschillen tussen de versies van de onderzoeksrapporten van 2012 en 2018. Oxfam Novib antwoordt daarop dat zij in 2012 de versie naar ons heeft doorgestuurd, zoals zij die van Oxfam GB had ontvangen.

Wel besloten wij de Kamer over bovenstaande te informeren per brief van 5 maart 2018.
(Vraag 16).

Voor onze conclusie dat er geen Nederlandse hulp gelden zijn misbruikt of oneigenlijk gebruikt, hebben de nieuwe inzichten naar onze mening geen gevolgen. De recente ontwikkelingen hebben geen verdere invloed gehad op de relatie tussen de Algemene Rekenkamer en Oxfam Novib. Wij werken op dit moment niet samen met Oxfam Novib of andere hulporganisaties aan verantwoording over projecten.
(Vraag 11).

III Antwoord vragen 8, 9, 17, 18, 21.

Achtergronden Rekenkameronderzoek naar besteding hulp gelden Haïti

Zoals wij uw Kamer in de brief van 5 maart 2018 berichtten, hebben wij kort na de aardbeving die Haïti in januari 2010 trof besloten om samen met de SHO en het Ministerie van Buitenlandse Zaken de verantwoording over de aanwending van de hulp gelden gedurende de hele periode te volgen. De actie van de samenwerkende hulporganisaties liep van 13 januari 2010 tot 31 december 2014.
(Vraag 18).

Alle partijen wilden zich inzetten voor duidelijkheid en transparantie over de besteding van het via Giro 555 ingezamelde geld van donateurs en rijksoverheid. Deze samenwerking was van doorslaggevend belang. De Algemene Rekenkamer was alleen bevoegd tot onderzoek naar de besteding van de 41,7 miljoen euro rijks subsidie door Nederlandse hulporganisaties, maar deze geldstroom was niet te scheiden van de ruim 70 miljoen euro private donaties. De Algemene Rekenkamer kan haar bevoegdheden niet inzetten om privaat gedoneerd geld te onderzoeken. Daarnaast geldt de Comptabiliteitswet niet in het buitenland.

Doelstelling van de Algemene Rekenkamer was verbetering van de transparantie over en controle van de besteding van het hulp geld. Wij hebben de Tweede Kamer daarover op 9 december 2010 een uitgebreide brief gestuurd (Kamerstuk 32 293, nr. 7). In deze brief is ook de rolverdeling toegelicht.

De SHO heeft in maart 2010 in overleg met de Algemene Rekenkamer en het Ministerie van Buitenlandse Zaken de beheer- en verantwoordings systematiek van de SHO-gelden vastgelegd in een plan. Daarin stonden afspraken over hoe om te gaan met verantwoording, communicatie en coördinatie van hun hulpacties en de middelen die ze daarvoor ter beschikking kregen. De Algemene Rekenkamer zag dit plan als een goede basis om de verantwoording over de besteding van hulp geld voor slachtoffers op Haïti op een correcte wijze te laten verlopen de komende jaren.

(Vraag 8).

De eerste verantwoordelijkheid voor de verantwoording over de bestede gelden lag bij de SHO. Actiecoördinator namens de SHO was de directeur van Oxfam Novib. De samenwerkende hulporganisaties hebben hun eindrapportage in juni 2015 gepubliceerd via de website van Giro 555 (<https://giro555.nl/ark-eindrapport-haiti/>).

(Vraag 17).

Voor uw vraag naar de exacte bestedingen binnen het Oxfamproject op Haïti, de vraag naar bonussen en vertrekpremie's en de liaison of projectleider van Oxfam Novib, betrokken bij de gelden die de Neder-

landse organisatie ter beschikking stelde aan Oxfam GB, verwijzen wij u naar Oxfam Novib.
(Vraag 9, vraag 17, vraag 21).

Wij hebben ons ingezet om alle informatie te krijgen over de opzet en de uitkomsten van het onderzoek naar het laakbare gedrag van medewerkers van Oxfam GB op Haïti. Wij vonden dat van belang voor de Nederlandse donateurs en belastingbetalers.

Onze redenatie was dat Oxfam Novib hulpgeld, afkomstig uit een mix van publieke en private bronnen, integraal doorgaf aan Oxfam GB voor hulp in Haïti. In 2010 en 2011 ging het om 10 miljoen euro. Omdat dit geld niet geoormerkt was, werd het gebruikt voor activiteiten, programmakosten, salarissen en kantoorkosten, óók voor de medewerkers die in 2011 ontslagen werden. Dat was voor de Algemene Rekenkamer een belangrijke reden om aan te dringen op inzage in het onderzoeksrapport van Oxfam GB over de misdragingen én het rapport van de externe accountant.
(Vraag 21).

IV Antwoord vragen 1, 2, 3, 4, 24, 26

Beleid van de Algemene Rekenkamer

In ons beleid voor het uitvoeren van onderzoek maken wij geen onderscheid tussen financiële en morele misdragingen. Immers, iedere vorm van financiële misdraging heeft ook een morele component. Onder meer voor het trainen van alertheid en het onderkennen van integriteitsproblemen bij rekenkamers en andere organisaties die met publiek geld werken, hebben wij het instrument Intosaint ontwikkeld. Dit instrument hebben wij sinds 2010 wereldwijd in de rekenkamer gemeenschap en daarbuiten ingezet. Wij hebben beleid geformuleerd in geval wij strafbare feiten vermoeden. Uitgangspunt daarbij is dat wij controleren of de verantwoordelijken dit melden bij het Openbaar Ministerie en aangifte doen.

Deze aanpak geeft ons voldoende ruimte om op te treden waar wij dat nodig achten.
(vraag 1, vraag 2).

Wij hebben in 2012 overwogen om zelf aandacht te besteden aan de geconstateerde misdragingen van medewerkers van Oxfam GB, in geval wij van Oxfam GB geen antwoord zouden krijgen op de vragen die wij hadden. Wij zouden dan in ons rapport aan de Tweede Kamer hebben opgenomen dat wij niet in de gelegenheid waren gesteld om te kunnen beoordelen of Oxfam GB de kwestie correct en adequaat had afgehandeld.
(vraag 3, vraag 24).

In onze brief aan u van 5 maart 2018 schrijven wij dat «onze conclusie nog steeds staat dat er geen sprake was van fraude met Nederlands hulpgeld». Maar wij merken in de brief ook op dat wij indertijd voor wat betreft het laakbare gedrag van medewerkers van Oxfam GB «niet in de gelegenheid zijn geweest om de werkelijke situatie te beoordelen». Hierdoor hebben wij «achteraf moeten vaststellen dat wij ons streven naar meer transparantie en inzicht op één onderdeel, namelijk de misdragingen, niet hebben kunnen waarmaken». De wetenschap die wij achteraf verkregen had ertoe kunnen leiden dat wij een andere afweging hadden gemaakt.
(Vraag 26).

Tot slot

Wij zijn van mening dat openheid over gedragingen van medewerkers van organisaties in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van die organisaties zelf. Als wij tijdens onze onderzoeken op misdragingen stuiten, of het nu gaat om laakbaar gedrag of strafbare feiten, schromen wij niet de betrokken organisatie op die verantwoordelijkheid te wijzen. Ook niet in situaties als die in Haïti, met particuliere en publieke hulpelden en buitenlandse uitvoerende organisaties, waarin onze onderzoeksbevoegdheden beperkt zijn en wij afhankelijk zijn van samenwerking met derden.
(Vraag 4).